

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **L. K.**, proti žalovanému: **Krajský soud v Ústí nad Labem**, se sídlem Národního odboje 1274/26, Ústí nad Labem, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 11. 2020, č. j. V-Sop 407/2020, sp. zn. 73 Co 677/2009 - 552, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 5. 2021, č. j. 16 Af 12/2021 - 29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Shrnutí předcházejícího řízení

[1] Žalobkyně se žalobou podanou u Krajského soudu v Ústí nad Labem domáhala zrušení rozhodnutí ze dne 16. 11. 2020, č. j. V-Sop 407/2020, sp. zn. 73 Co 677/2009 - 552, kterým jí žalovaný jako správce daně nepovolil prominutí úhrady nedoplatku soudního poplatku ve výši 4.000 Kč. V průběhu tohoto žalobního řízení požádala o osvobození od soudních poplatků.

[2] Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 18. 5. 2021, č. j. 16 Af 12/2021 - 29, přiznal žalobkyni částečné osvobození od soudních poplatků ve výši 80 %. Zohlednil přitom zejména skutečnost, že předmětem řízení je přezkum rozhodnutí, jímž se žalobkyně s ohledem na svoji sociální situaci a majetkové poměry domáhá prominutí nedoplatku soudního poplatku. Podle krajského soudu je částka soudního poplatku ve výši 600 Kč (tedy zbývajících 20 % z částky 3.000 Kč) přiměřená majetkovým poměrům žalobkyně a neznemožní jí přístup k soudu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Proti tomuto usnesení krajského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) včasnou kasační stížnost. V ní namítla, že krajský soud vůbec neposuzoval únosnost možných nákladů řízení ve vztahu k jejím majetkovým poměrům. Byt, který z poloviny vlastní, užívá ke stálému bydlení. Druhý byt (v němž má stěžovatelka evidován trvalý pobyt) užívat nemůže, neboť o něj byla nezákonně připravena jednáním majitelů domu, v němž se byt nachází. Krajský soud přitom ignoroval převážnou část výdajů, které v prohlášení o své majetkové situaci uvedla. Stejně tak krajský soud nijak nepřihlédl ke skutečnosti, že až do začátku roku 2021 pobírala starobní důchod nepřevyšující 10.000 Kč v důsledku exekucí, jimiž byla postižena. Krajský soud jí přiznal osvobození od soudních poplatků v rozsahu 80 %, aniž však zkoumal, jakou částku to bude v celém řízení představovat. Vzhledem k možným soudním poplatkům za případné další opravné prostředky a úkony totiž není reálné, že by tyto náklady mohla pokrýt ze svého důchodu, který je jejím jediným příjmem.

[4] Stěžovatelka brojí i proti tomu, že v poučení napadeného usnesení nebylo uvedeno, že kasační stížnost lze podat prostřednictvím krajského soudu. Rovněž zpochybňovala poučení o povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti. Krajský soud byl totiž podle ní za této situace povinen rozhodnout o ustanovení advokáta za sníženou odměnu, a to ve výši 20 % v souladu s rozhodnutím o částečném osvobození od soudních poplatků.

[5] Stěžovatelka dále podrobně popisuje okolnosti dědického řízení a následných řízení o jeho obnově a o zmatečnosti vedených u Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci. Poukazuje přitom na údajná formální i věcná pochybení soudu i notárky činné v dědickém řízení. Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci totiž podle jejích tvrzení nikdy řádně neprojednal žalobu pro zmatečnost, avšak následně jí vyměřil doplatek soudního poplatku a ten po ní exekučně vymáhá. Soud v dědickém řízení vytrvale uvádí kromě stěžovatelky jako účastníka neznámé dědice po jejím bratrovi, přestože je dědicem osoba stěžovatelce známá, a to její synovec.

[6] S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatelka navrhla zrušení napadeného usnesení krajského soudu.

[7] Žalovaný uvedl, že se ke kasační stížnosti vyjadřovat nebude, neboť jí je napadeno pouze procesní usnesení o částečném osvobození od soudních poplatků, jehož závěry není schopen nijak ovlivnit. Vyjádření podá až v případě, že by kasační stížnost směřovala vůči meritornímu rozhodnutí krajského soudu.

III. Posouzení kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud předesílá, že v nynější věci nepožadoval po stěžovatelce zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, neboť rozšířený senát tohoto soudu již v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, dospěl k závěru, že „[s]těžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu,

pokračování

jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích].“ V nyní posuzovaném případě se jedná o přezkum právě takového procesního usnesení krajského soudu, jímž se řízení o žalobě nekončí. Stěžovatelce tedy povinnost zaplatit soudní poplatek za kasační stížnost nevznikla.

[9] V řízení o kasační stížnosti je podle § 105 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) povinné zastoupení účastníka bez příslušného právního vzdělání advokátem. Ke splnění této podmínky se však rozšířený senát také vyjádřil ve shora citovaném usnesení a vysvětlil, že „[j]e-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“ Z tohoto rozhodnutí rozšířeného senátu tedy vyplývá, že ani povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem není vyžadováno v těch případech, kdy kasační stížnost směřuje, tak jako v nyní souzené věci, proti procesnímu rozhodnutí, jímž se řízení o žalobě nekončí.

[10] Za této situace je bezpředmětná námitka stěžovatelky ohledně nesprávného poučení o povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti, které bylo obsaženo v napadeném usnesení krajského soudu. S ohledem na včasné podání kasační stížnosti u jednoho z příslušných soudů není dále nutné řešit, zda měl krajský soud stěžovatelku poučit i o možnosti podat tento opravný prostředek u krajského soudu. Rovněž tak se Nejvyšší správní soud nebude zabývat stěžovatelčinými námitkami vztahujícími se k dědickému řízení a na něho navazujícím řízením o mimořádných opravných prostředcích, neboť tyto skutečnosti nemají žádný význam pro účely posouzení této kasační stížnosti.

[11] Nejvyšší správní soud tak přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., podle nichž byl vázán zbývajícím rozsahem a důvody, jež stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti. Přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že ji stěžovatelka podala z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.*

[12] V posuzované věci je předmětem sporu, zda stěžovatelka splňovala zákonné podmínky jen pro částečné osvobození od soudních poplatků, nebo jí mělo být přiznáno osvobození plné.

[13] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[14] Uvedené ustanovení tedy vychází z předpokladu, že pokud (i) účastník požádá o osvobození, (ii) jeho návrh není zjevně neúspěšný a (iii) doloží nedostatek příjmů, může ho soud zpravidla zčásti osvobodit od soudních poplatků. Pro přiznání úplného osvobození od soudních poplatků je však nutné, aby zde navíc existovaly zvlášť závažné důvody. Ty však krajský soud v dané věci neshledal a stěžovatelce v důsledku částečného osvobození od soudních poplatků ve výši 80 % následně stanovil soudní poplatek ve výši 600 Kč, tedy jedné pětiny zákonné částky. Přitom vycházel zejména z potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, z něhož vyplývá, že stěžovatelka je důchodkyně, žije sama a pobírá starobní důchod ve výši 16.238 Kč měsíčně, z něhož hradí nájemné, zálohy na energie a splátky dluhů v celkové měsíční výši 6.368 Kč.

[15] Nejvyšší správní soud neshledává v těchto úvahách krajského soudu žádné pochybení. Uvedené údaje o měsíčních příjmech a výdajích stěžovatelky totiž odpovídají jí tvrzeným údajům, které vyplnila v příslušném tiskopise. Nebylo přitom možné vycházet z výše starobního důchodu, jenž stěžovatelka pobírala do začátku roku 2021, nýbrž z jeho aktuální částky, kterou sama přiznala. Při posuzování majetkových poměrů pak krajský soud nepřihlížel ke dvěma bytům v osobním (spolu) vlastnictví stěžovatelky, které jsou zatíženy exekucí. V tomto směru totiž zcela vycházel z rozdílu mezi pravidelnými příjmy a výdaji stěžovatelky, který i po odečtení jejích dluhů činil v rozhodné době téměř 10 tisíc Kč měsíčně. Z této částky je stěžovatelka evidentně schopna uhradit soudní poplatek za žalobu ve snížené výši 600 Kč, která tak po přiznání částečného osvobození představuje jen symbolické vyjádření její zákonné povinnosti podílet se na nákladech soudního řízení. To samé lze konstatovat i ve vztahu k případným soudním poplatkům, které bude muset stěžovatelka zaplatit za další podání, neboť částečné osvobození od soudních poplatků ve výši 80 % jí neztíží přístup k soudu (např. za eventuální kasační stížnost snížený soudní poplatek činí jen 1.000 Kč).

[16] Navíc podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 As 75/2013 - 18, platí, že „v otázkách částečného osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.) bude již z povahy věci vždy přítomna jistá míra uvážení toho kterého předsedy senátu. Udrží-li se toto uvážení v zákonných mezích a bude odpovídat skutkovým okolnostem, nemůže být samo užití soudcovského uvážení důvodem pro zrušení přijatého usnesení o osvobození od soudních poplatků Nejvyšším správním soudem“. V dané věci přitom s ohledem na zmíněné důvody toto soudcovské uvážení evidentně ze zákonných mezí nevybočilo ani neodporovalo zjištěnému skutkovému stavu.

[17] Lze tedy konstatovat, že v posuzované věci byly splněny podmínky pouze pro částečné osvobození stěžovatelky od soudních poplatků, a nikoliv pro osvobození plné, a proto krajský soud nepochybil, když takový závěr učinil. Z tohoto důvodu je napadené usnesení zákonné a důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nebyl naplněn.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Současně podle § 60 odst. 1 věty první a § 120 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků

pokračování

právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatelka v něm neměla úspěch a žalovanému v něm nevznikly žádné náklady přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. září 2021

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu